

УДК 364:159.9]:[364-3:355.1-057.36-057.75](045)

DOI: 10.24144/2524-0609.2024.55.38-43

Кравченко Оксана Олексіївна

доктор педагогічних наук, професор
декан факультету соціальної та психологічної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м.Умань, Україна
okskravchenko@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-9732-6546>

Балдинюк Олена Дмитрівна

кандидат педагогічних наук
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м.Умань, Україна
lenabaldyniuk@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-4276-7819>

Квашук Віталій Віталійович

аспірант
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м.Умань, Україна
v.kvashuk15@gmail.com
<http://orcid.org/0009-0006-5112-2122>

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА У ЦЕНТРАХ ВЕТЕРАНСЬКОГО РОЗВИТКУ:
ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД**

Анотація. Заклади вищої освіти активно долучаються до реалізації державної ветеранської політики. У статті схарактеризовано практичний досвід діяльності Центру ветеранського розвитку із надання психологічної допомоги першого рівня. Методи дослідження: аналіз діяльності Центру ветеранського розвитку Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, узагальнення основних форм соціально-психологічної підтримки ветеранів та членів їхніх родин; вивчення офіційного сайту закладу вищої освіти. Встановлено, що основною формою соціально-психологічної підтримки ветеранів та ветеранок є Центри ветеранського розвитку. Із 2023 р. такий центр створено на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Колектив університету працює над створенням безбар'єрного простору та доступних послуг. Важливими формами роботи центру є: проведення індивідуального психологічного консультування, групові терапевтичні заняття, практикуються психоедукація та інформаційні сесії; розробляються реабілітаційні програми; затребуваними є заходи з підтримки сімей; ефективними є релаксаційні техніки та терапії; здійснюється індивідуальна робота щодо соціально-психологічної адаптації; користується популярністю тренінгова робота. Систематично здійснюється волонтерська діяльність фахівцями та волонтерами Центру. Надається можливість одержання ветеранами та ветеранками вищої освіти в університеті за освітнім ступенем «бакалавр» та «магістр», а також вивчення іноземної мови на мовних курсах.

Ключові слова: безбар'єрність, громада, заклади вищої освіти, соціально-психологічна підтримка, центри ветеранського розвитку.

Актуальність дослідження. В умовах воєнного стану увага держави, громад, кожної людини спрямовується на підтримку військовослужбовців та ветеранів. Це є завданням і моральним обов'язком перед дітьми і хлопцями, жінками і чоловіками, які захищають територію своєї країни від загарбників.

Заклади вищої освіти теж виступають суб'єктами всебічної підтримки з реалізації ветеранської політики в Україні. Активно створюються Центри ветеранського розвитку, які надають соціальні, психологічні, правові, консультаційні послуги в громаді. Мережа таких центрів має представництво в усіх областях і функціонує відповідно у співпраці з Міністерством у справах ветеранів України.

У 2022 р. прийнято Постанову КМУ «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам

війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб». Цією Постановою затверджено «Порядок та умови надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» [2].

Ці Порядок та умови визначають «механізм надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб (дружина (чоловік), малолітні, неповнолітні та повнолітні діти і батьки), постраждалим учасникам Революції Гідності та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [2].

Метою надання психологічної допомоги є: «збереження та відновлення психічного здоров'я, профілактика/запобігання розвитку психічних та поведінкових розладів отримувачів послуг; подолання складних життєвих обставин; зниження частоти та тяжкості наслідків травматичних подій для психічного здоров'я особи; запобігання інвалідності» [2].

Надання психологічної допомоги здійснюється на таких рівнях: перший рівень, що включає соціально-психологічну підтримку та надання соціальних послуг, зокрема соціального супроводу, соціальної адаптації, консультування; другий рівень, що включає психологічну допомогу; третій рівень, що включає комплексну медико-психологічну допомогу. Надання психологічної допомоги першого рівня має на меті сприяння соціальній адаптації (реадаптації) отримувачів послуг, їх соціально-психологічну підтримку та надання соціальних послуг, зокрема соціального супроводу, консультування, та передбачає сприяння психічному здоров'ю та психосоціальному благополуччю, а також здійснення профілактичних заходів щодо груп, сімей та окремих осіб, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та/або внутрішніх факторів [2].

Саме заклади вищої освіти можуть долучатися до надання психологічної допомоги першого рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Т.Семігіна та О.Столярик визначили підходи до надання соціальних послуг найбільш вразливим групам, таким як ветерани/ветеранки та їх сім'ї, які в змозі задовольнити їх реальні потреби [8]. К.Татаркін розкрив специфіку теоретичного відображення інституалізації сучасних ветеранських рухів [9]. Є.Костишин та Ю.Шевців висвітлили особливості реалізації ветеранського розвитку в Україні. Встановлено, що пріоритетом державної політики визначено політику ветеранського розвитку – нову державну політику надання можливостей всебічної реалізації для ветеранів одночасно із впровадженням політики щодо гарантій їх соціального захисту. В. Кохан запропонував і проаналізував три шляхи професійної адаптації ветеранів війни, які можуть сприяти поверненню їх до праці: 1) традиційне працевлаштування у формі найманої праці; 2) працевлаштування на умовах нестандартної зайнятості; 3) розвиток ветеранського підприємництва [4]. А.Басманова та І.Грищенко визначили, що процес реінтеграції ветеранів відбувається за допомогою комплексних механізмів та має позитивне значення як для них самих, так і для суспільства в цілому [1]. І.Тимочко та Т.Кіцак розкрили особливості здійснення державної політики у сфері соціально-психологічної адаптації учасників бойових дій в Україні [11].

Мета статті: схарактеризувати практичний досвід діяльності Центру ветеранського розвитку із надання психологічної допомоги першого рівня. **Методи дослідження:** аналіз діяльності Центру ветеранського розвитку Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, узагальнення основних форм соціально-психологічної підтримки ветеранів та членів їхніх родин; вивчення офіційного сайту закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Центр ветеранського розвитку Уманського державного педагогічного

університету імені Павла Тичини створений у 2023 році. За період реалізації діяльності Центру ветеранського розвитку було проведено наступну діяльність.

2 серпня 2024 року був підписаний Меморандум про співпрацю між Міністерством у справах ветеранів України та Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини [11]. Метою цього Меморандуму є консолідація зусиль Сторін, спрямованих на забезпечення гарантій державного захисту, конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян, щодо професійної інтеграції та реінтеграції осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни.

Упродовж даного періоду було проведено таку діяльність: укомплектовано Центр штатними посадами відповідно до затвердженого штатного розпису, розроблено посадові інструкції спеціалістів залучених до роботи Центру; розроблено та затверджено план первинної підготовки з питань надання психолого-соціальної допомоги в Центрі; забезпечено Центр офісним обладнанням та навчально-роздатковим, наочним інструментарієм; здійснено забезпечення психологічним інструментарієм для роботи фахівців Центру; забезпечено систематичне навчання фахівців та волонтерів Центру на базі занять за участю головних спеціалістів МОН, МОЗ, Міністерства ветеранів України; укладено угоди про співпрацю з іншими організаціями, які працюють з ветеранами та членами їхніх родин (зокрема, угода про співпрацю між Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини та Військовим інститутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка); розроблено інформаційні відомості щодо системи переадресації всередині закладу та з іншими організаціями та медичними закладами громади.

Інтернет-сторінка Центру розміщена на офіційному сайті факультету соціальної та психологічної освіти та відповідає ДСТУ ISO/IEC 40500:2015 «Інформаційні технології. Настанова з доступності веб-контенту W3C (WCAG) 2.0» не нижче рівня AA, або ДСТУ EN 301 549:2022 (EN 301 549 V3.2.1 (2021-03), IDT) «Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ» [11].

Здійснено аналіз форм та методів роботи персоналу з організації якості надання консультативної, діагностичної, психологічної допомоги, ведення документації, використання новітніх технологій; вивчено питання рівня взаємодії в роботі спеціалістів Центру зі спеціалістами діагностичних кабінетів, центрів надання юридичних та соціальних, освітніх послуг; ознайомлено фахівців Центру з використанням у повсякденній практичній діяльності нормативної і методичної бази щодо надання медико-соціальних послуг ветеранам та членам їхніх родин на основі дружнього підходу.

Членами Центру проводиться індивідуальне психологічне консультування ветеранів та членів їхніх сімей, зокрема, це проведення консультацій з психологом для подолання травматичного досвіду, посттравматичного стресового розладу (ПТСР), тривожних станів, депресії та інших психологічних проблем; розробка індивідуальних програм психологічної підтримки та реабілітації тощо.

Соціально-психологічні послуги були надані учасникам бойових дій та членам їх сімей, які проживають

в місті Умань та Уманському районі (рис.1).

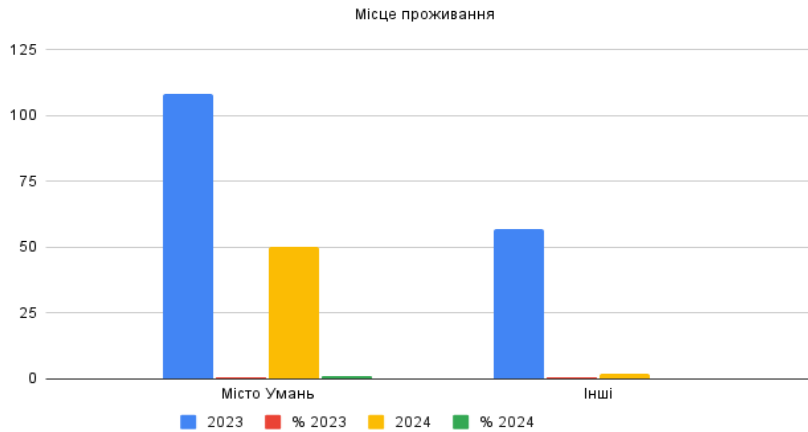

Рис.1. Надання послуг у Центрі ветеранам і ветеранкам за регіональним показником

Практикуються групові терапевтичні заняття: групові сеанси, спрямовані на обмін досвідом і підтримку серед людей з подібними переживаннями; тематичні групи, такі як групи підтримки ветеранів, сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності тощо.

Співробітники Центру мають готовність до кризового втручання та невідкладної психологічної допомоги: надання невідкладної допомоги у кризових ситуаціях, зокрема при суїцидальних думках, панічних атаках чи інших гострих емоційних станах.

Користуються попитом психоедукація та інформаційні сесії: проведення занять з метою підвищення обізнаності про ПТСР, способи управління стресом, подолання тривоги та депресії; надання інформації про доступні ресурси і послуги психологічної допомоги.

Розробляються реабілітаційні програми: комплексні програми психологічної реабілітації, що включають фізичні, психологічні та соціальні аспекти відновлення; програми реінтеграції в цивільне життя, спрямовані на адаптацію до нових умов та соціального середовища.

Затребуваними є заходи з підтримки сімей: консультації для членів сімей ветеранів та загиблих, спрямовані на подолання емоційних труднощів, сімейних конфліктів та підтримку адаптації; групи підтримки для членів сімей, де вони можуть обмінятися досвідом та отримати підтримку від інших у схожих ситуаціях.

Ефективними є релаксаційні техніки та терапії: заняття з арт-терапії, музикотерапії, релаксаційні практики, йога та інші методи, що допомагають знизити рівень стресу та покращити емоційний стан.

Працюють телефонні лінії підтримки та онлайн-консультації: серед перспектив – робота цілодобових

гарячих ліній для надання психологічної підтримки; можливість отримати консультації онлайн через спеціальні платформи чи мобільні додатки.

Здійснюється індивідуальна робота щодо соціально-психологічної адаптації: допомога в адаптації до мирного життя, включаючи навички пошуку роботи, вирішення юридичних питань, соціальної інтеграції тощо.

Користується популярністю тренінгова робота за темами: управління стресом: методи саморегуляції, релаксації, дихальні вправи; комунікативні навички: розвиток ефективної комунікації, вирішення конфліктів, емпатія; адаптація до цивільного життя: соціальні навички, планування, організація часу; особистісний розвиток і резильєнтність: підвищення впевненості, мотивація, стійкість до труднощів; психоедукація: знання про ПТСР, тривогу, депресію, розпізнавання симптомів; навички самопомоги та підтримки: перша психологічна допомога, кризові ситуації.

Активізовано волонтерську діяльність фахівцями та волонтерами Центру.

Надається можливість навчання для ветеранів та ветеранок в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (<https://fspo.udpu.edu.ua/вступ-для-військових>).

Працюють курси вивчення іноземної мови в очному та дистанційному форматі.

Вивчено потреби ветеранів та актуалізовано питання створення умов для профілактики емоційно-нестійких розладів серед даної категорії населення.

Так, в рамках психологічної просвіти було проведено 19 профілактичних заходів з охопленням 309 осіб; 31 навчальний захід з охопленням 533 осіб (рис. 2).

Скерованість

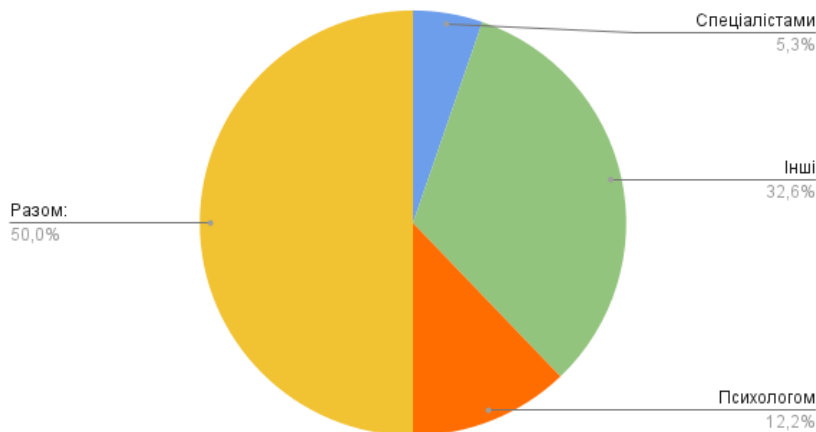

Рис.2. Залучених фахівців до надання послуг у Центрі

Зауважимо про такі заходи:

- тренінг на тему: «Організація роботи з військовими, ветеранами та членами їх сімей», тренеркою якого є Людмила Пона – національна експертка, начальниця відділу методичного забезпечення соціальної роботи та підвищення професійних компетенцій працівників надавачів соціальних послуг, тренерка проєктів: МБО «Партнерство кожній дитині», «Громада для людини», ПРООН, «Школа батьківських компетенцій»;

- гостьова лекція «Соціальна реінтеграція ветеранів російсько-української війни у ЗВО: досвід реалізації проєкту 'Норвегія-Україна'. Лекцію провела Захаріна Тетяна, доктор пед. наук, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки КНУ імені Тараса Шевченка;

- гостьова лекція, присвячена темі реабілітації людей з інвалідністю. Лекторами виступили Наталія Масенко, директор Черкаського обласного центру медико-соціальної експертизи ЧОР, та Тетяна Книжницька, обласний реабілітолог.

- захід «Шаную воїнів, біжу за Героїв України», приурочений до Дня пам'яті Героїв України, які віддали свої життя в боротьбі за незалежність, суверенітет та територіальну цілісність нашої держави;

- акція «16 днів проти насильства»;

- долучення до проходження тематичних курсів освітньої онлайн-платформи «Зрозуміло!» («Як підтримати дитину під час війни?», «Психологічна безпека дорослих і дітей під час повітряної тривоги у школі»);

- долучення до збору коштів, та самостійного виготовлення дрону для Збройних сил України;

- участь у засіданнях ветеранського Хабу «Сильні духом» та проведення тренінгових програм та груп самопідтримки.

Важливо наголосити на тому, що Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, на базі якого діє Центр ветеранського розвитку, забезпечує безбар'єрність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на території своїх навчальних приміщень. Так, в УДПУ прослідковується:

1. Інфраструктурна доступність: всі навчальні корпуси обладнані пандусами для безпечного і зручного доступу осіб на візках; спеціалізовані санітарно-

гігієнічні кімнати адаптовані з урахуванням вимог доступності та принципів Універсального дизайну, що забезпечує можливість їх використання людьми з інвалідністю.

2. Оснащення приміщень: аудиторії та кабінети оснащені табличками із шрифтом Брайля для людей з порушенням зору; в аудиторіях розміщені спеціальні парти для осіб на візках, що забезпечує комфортне навчання; в читальних залах і комп'ютерних класах доступні клавіатури зі шрифтом Брайля для зручного користування комп'ютерами особам з порушенням зору.

Також в установі активно впроваджуються заходи для забезпечення доступності своїх приміщень для осіб з особливими потребами, включаючи архітектурну, інформаційну та навчальну адаптацію. Ці заходи дозволяють особам з інвалідністю та іншим маломобільним групам комфортно навчатися та користуватися всіма доступними ресурсами університету.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, заклади вищої освіти активно долучаються до реалізації державної ветеранської політики. Основною формою соціально-психологічної підтримки ветеранів та ветеранок є Центри ветеранського розвитку. Із 2023 р. такий центр діє на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Колектив університету працює над створенням безбар'єрного простору та доступних послуг. Форми роботи центру: проводиться індивідуальне психологічне консультування; практикуються групові терапевтичні заняття, психоедукація та інформаційні сесії; розробляються реабілітаційні програми; затребуваними є заходи з підтримки сімей; ефективними є релаксаційні техніки та терапії; здійснюється індивідуальна робота щодо соціально-психологічної адаптації; користується популярністю тренінгова робота. Систематично здійснюється волонтерська діяльність фахівцями та волонтерами Центру. Надається можливість навчання для ветеранів та ветеранок в університеті, а також вивчення іноземної мови. Серед перспективних напрямів дослідження: узагальнення українського досвіду діяльності Центрів ветеранського розвитку; реалізація проєктної діяльності за участі ветеранів та ветеранок; впровадження короткострокових освітніх програм; виявлення організаційно-змістових засад

міжсекторальної співпраці на рівні громади.

Список використаної літератури

1. Басманова А., Грищенко І. Реінтеграція ветеранів і учасників бойових дій та членів їх сімей в цивільне життя на рівні територіальних громад. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation» (Піза, Італія, 27 жовтня 2023 р.). Pisa, Italia: SCIENTIA6 2023. С.35–37.
2. Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Умови, Перелік від 29.11.2022 р. № 1338. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text>
3. Костишин Е, Шевців Ю. Особливості реалізації політики ветеранського розвитку в Україні. *Публічне управління та соціальна робота*. 2023. Том 2. С.19–24.
4. Кохан В.П. Шляхи професійної адаптації ветеранів війни. *Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни: збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами I-го круглого столу* (Харків, 31 травня 2024 р.). Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. С.22–26.
5. Кравченко О. Діяльність центру ветеранського розвитку в умовах закладу вищої освіти. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. № 1 (12). С.81–88.
6. Кравченко О.О., Швець В.В., Мельник Л.О. Роль ветеранських організацій у реінтеграції та психологічній реабілітації ветеранів з інвалідністю в умовах військового та повоєнного часу. *Психологічний журнал*. 2023. Вип. 11. С.37–44.
7. Столярчук О., Семигіна Т. Лінія розмежування: перейти чи залишитися (інтеграція ветеранського досвіду у соціальну роботу в Україні). Матеріали I Міжнародної наукової конференції «Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки» (Полтава, 23 червня 2023 р.). Полтава: МЦНД, 2023. С.86–88.
8. Татаркін К. Теоретичні засади інституціалізації ветеранського руху: особливості міждисциплінарного дискурсу. *Вісник НТУУ "КПІ"». Серія: Політологія. Соціологія. Право*. 2024. № 2(62). С.49–54.
9. Тимочко І., Кіцак Т.. Державна політика у сфері соціально-психологічної адаптації учасників бойових дій в Україні. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2024. № 7. С.125–132.
10. Факультет соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Офіційний сайт: URL: <https://fspu.udpu.edu.ua>

References

1. Basmanova, A., & Hryshchenko, I. (2023). Reintegration of veterans and combatants and their family members into civilian life at the level of territorial communities [Reintehratsiya veteraniv i uchashnykiv boyovykh diy ta chleniv yikh simey v tsyvil'ne zhyttya na rivni terytorial'nykh hromad]. *Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation – Proceedings of IVth International scientific-practical conference* (pp.35–37). SCIENTIA. [in Ukrainian]
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022). *Deyaki pytannya nadannya psykholohichnoyi dopomohy veteranam viyny, chlenam yikh simey ta deyakym inshym katehoriyam osib*. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny; Poryadok, Umovy, Perelik* [Some issues of providing psychological assistance to war veterans, their family members and some other categories of persons]. Resolution No.1338 dated 29.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
3. Kostyshyn, E., & Shevtsov, Yu. (2023). Osoblyvosti realizatsiyi polityky veterans'koho rozvytku v Ukrayini [Peculiarities of implementing the policy of veteran development in Ukraine]. *Public administration and social work*, 2, 19–24. [in Ukrainian]
4. Kokhan, V.P. (2024). Shlyakhy profesiynoyi adaptatsiyi veteraniv viyny [Ways of professional adaptation of war veterans]. *Legal provision of professional adaptation and the right to entrepreneurial activity of war veterans – Proceedings of the round table* (pp.22–26). National Academy of Sciences of Ukraine. [in Ukrainian]
5. Kravchenko, O. (2024). Diyal'nist' tsentru veterans'koho rozvytku v umovakh zakladu vyshchoyi osvity [Activities of the veteran development center in the conditions of a higher education institution]. *Social work and social education*, 1 (12), 81–88. [in Ukrainian]
6. Kravchenko, O.O., Shvets, V.V., & Melnyk, L.O. (2023). Rol' veterans'kykh orhanizatsiy u reintehratsiyi ta psykholohichniy rehabilitatsiyi veteraniv z invalidnistyu v umovakh viys'kovoho ta povoyennoho chasu [The role of veterans' organizations in the reintegration and psychological rehabilitation of veterans with disabilities in the conditions of war and post-war times]. *Psychological journal*, 11, 37–44. [in Ukrainian]
7. Stolyaruk, O., & Semigina, T. (2023). Liniya rozmezhuвання: pereyty chy zalyshytysya (intehratsiya veterans'koho dosvidu u sotsial'nu robotu v Ukrayini) [Line of demarcation: to cross or stay (integration of veteran experience in social work in Ukraine)]. *The Theory of Modernization in the Context of Modern World Science – Proceedings of the International scientific conference* (pp.86–88). MCND. [in Ukrainian]
8. Tatarukin, K. (2024). Teoretychni zasady instytualizatsiyi veterans'koho rukhu: osoblyvosti mizhdystsyplinarnoho dyskursu [Theoretical foundations of the institutionalization of the veteran movement: peculiarities of interdisciplinary discourse]. *Visnyk NTUU KPI. Seriya: Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo*, 2 (62), 49–54. [in Ukrainian]
9. Tymochko, I., & Kitsak, T. (2024). Derzhavna polityka u sferi sotsial'no-psykholohichnoyi adaptatsiyi uchashnykiv boyovykh diy v Ukrayini [State policy in the sphere of social and psychological adaptation of combatants in Ukraine]. *Public administration: concepts, paradigm, development, improvement*, 7, 125–132. [in Ukrainian]
10. Faculty of Social and Psychological Education. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University. URL: <https://fspu.udpu.edu.ua> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.09.2024 р.
Стаття прийнята до друку 28.09.2024 р.

Kravchenko Oksana

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Social Pedagogy and Social Work Department
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

Baldyniuk Olena

PhD in Pedagogics
Associate Professor at the Department of Social Education and Social Work
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

Kvashuk Vitalii

PhD Student
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN VETERAN DEVELOPMENT CENTERS: PRACTICAL EXPERIENCE

Abstract. Institutions of higher education actively participate in the implementation of the state veteran policy. The article characterizes the practical experience of the Center for Veteran Development in providing first-level psychological assistance. Research methods applied: analysis of the activities of the Center for Veteran Development of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, generalization of the main forms of social and psychological support for veterans and their family members; study of the official website of the institution of higher education. The main form of socio-psychological support for veterans and veterans is Veteran Development Centers. The article's purpose is to characterize the practical experience of the Center for Veteran Development in providing first-level psychological assistance. Research methods: analysis of the activities of the Center for Veteran Development of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, generalization of the main forms of social and psychological support for veterans and their family members; study of the official website of the institution of higher education. Since 2023, such a center has been created based on Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University. The university staff is working on creating a barrier-free space and accessible services. Among the forms of work of the center: individual psychological counseling is provided; group therapeutic classes, psychoeducation, and information sessions are practiced; rehabilitation programs are being developed; measures to support families are in demand; relaxation techniques and therapies are effective; individual work on social and psychological adaptation is carried out; training work is popular. Volunteer activities are systematically carried out by specialists and volunteers of the Center. It is possible to study for veterans at the university, as well as to study a foreign language.

Keywords: barrier-free, community, institutions of higher education, social and psychological support, veteran development centers.